

A Tabán Fürdővárosról nyilatkozik az „Ország-Világ“-nak dr. Harrer Ferenc

Volt idő, amikor még az elragadtatás hangján irtak a Tabánról, amely a csákányok jóvoltából immár végleg a múlté. Rösler miniatűr kalendáriumában, amelynek egyetlen példányát féltékenyen őrzi a Fővárosi Könyvtár kis muzeuma, magasztalólag emlékszik meg az amphiteatrális hatásról, amelyet a Gellért-hegy és Várhegy közé szorult völgykatlan apró házai gyakorolnak az idegenre. Rá egy esztendőre, 1810-ben romhalmaz az egész. Óriási tűzvész pusztított végig a Rácvároson, égnék meredező falakat, üszkösödő gerendákat hagyva maga után. Buda város tanácsa nagy lelkesedéssel és áldozatkészséggel épített újra. Ez volt a Tabán első nagy, gyökeres szabályozása, amelyet most, 124 év múlva — hosszas vajadás után — követ a második.

Azok között, akik a Tabán újjászületésén lelkük egész hevével fáradoztak, az elsők közt volt mindig Harrer Ferenc dr., a főváros nyugalmazott alpolgármestere, majd egy ideig külügyminiszter. Hozzá fordult az Ország-Világ: nyilatkozzék a tabáni probléma múltjáról s azokról az elgondolásokról, amelyek alapján a Tabánt véglegesen szabályozni akarják. Harrer Ferenc dr. a legnagyobb készséggel állott rendelkezésünkre s többek között a következőket mondotta:

— A Tabán rendezésének kérdése akkor kezd komollyá válni, amikor a Közmunkák Tanácsa — 1909-ben — kölcsönt vesz fel az államtól, hogy rendbehozza az Atilla körutat. Ez az akció az Atilla körut és Árok ucca között levő házak eltüntetésére irányult. Mivel a Gellért-hegy felső részén levő házakat lebontási céllal már évekkel azelőtt összevásárolta a főváros, kézenfekvő volt, hogy az Atilla körut mögött sorakozó ócska viskók is a főváros tulajdonába kerüljenek s a rendezésre váró egész terület egy akcióba fogassék össze. Az erre vonatkozó indítványt Bárczy István polgármester tette meg a Közmunkák Tanácsánál, ahol egyhangulag keresztül is ment.

— A Tabán szabályozására két terv készült: az egyik Devecsis Ferenc műszaki főtanácsos, később a főváros középítési igazgatójá-

nak, a másik Wurga László főmérnök, majd műegyetemi tanár műve. A szabályozó hatóságok Wurga László tervét fogadták el és végrehajtására már meg is történtek az előkészületek, de közbejött a háború s az egész dolog megakadt.

— Az összeomlás után jódarabig szünetel a probléma és amikor néhány év múlva újra napirendre kerül, már erős befolyása alá jutott a József Ferenc királyi herceg vezetése alatt álló Fürdőváros Egyesület ama propagandájának, amely a Tabánban fürdővárost kívánt teremteni. Ez a körülmény, amely az eredetileg merőben lakóvárossá szánt Tabánnak levegősebbé tételét célozta, valamint a közlekedési szempontból időközben megépített Hegyalja ut (az új budai transversalis ut) szükségessé tette, hogy a már elfogadott szabályozási terv e tények figyelembe vételével felülvizsgáltassék és megfelelő módosítást nyerjen. Ilyen új tervet a főváros illetékes hivatalán kívül az alapterv készítője, Wurga László is készített. A szakszövetségek egyhangulag a hivatalos terv ment kerestül, a törvényhatósági tanács azonban nem járult hozzá, hanem pályázatot irt ki, amelynek első díját Wurga László nyerte meg.

— A polgármester a pályázat eredményének figyelembevételével új hivatalos terv elkészítését rendelte el, amelyet a városrendezési szakszövetség a napokban fogadott el egyhangulag, szükségesnek mondotta azonban, hogy a terv végrehajtása előtt a terepről és a beépítés módjáról modell készüljön s biztosíték szerzessék arra nézve, hogy a Gellért-hegyre való rá- és belátás szempontjából felállítandó követelések teljesüljenek. Ez azt jelenti, hogy e pillanatban gyakorlatilag csak a Tabánt szegélyező három nagy utvonal tekinthető véglegesen elfogadottnak.

Véleménye szerint — kérdeztük — szükséges volt-e a Tabán szabályozása érdekében a Rácfürdő megvétele?

— Kétségtelen, — mondotta Harrer Ferenc

dr., — hogy a Tabán belső kialakulását az a kérdés dominálta, mi legyen a sorsa a Rác-fürdőnek. Ezt helyesen látta meg Borvendég Ferenc főpolgármester, amikor állást foglalt ama nagyobb perspektíva mellett, amelyet a Tabán jövője és a fürdőváros elgondolása számára a Rác-fürdőnek a főváros tulajdonába kerülése, vagyis a Tabán északi oldalán levő gyógyforrások egységes birtoklása jelent.

— A Rác-fürdő, illetve forrásainak — mert ezen van a suly — megszerzése kétségtelenül új helyzetet teremt a Tabán kiépítése szempontjából, nevezetesen annyiban, hogy az eddig szem előtt tartott lakóvárosi kialakulással szemben erősen előtérbe tolja a fürdővárosi elgondolást. Ezt szolgálja az a körülmény is, hogy a tabáni régi házak lebontásával még a szakértők számára is, szintén a fürdőváros javára, egészen újszerűnek mutatkozik a probléma. A közgyűlés a Rác-fürdő megszerzésével egyidejűleg elhatározta az Ipari Munkaszervező Intézettől egy nagyobb kölcsön felvételét a tabáni főút kiépítésére, amely jelentős munkaalkalmat jelent. Ennek a főútnak a vonalozása már annyira kialakult, hogy az valóban véglegesnek tekinthető és így, ami a Tabán újjaépítésében még problematikus, nem fogja akadályozni azt, hogy ez a munkaalkalom a közeljövőben realizálódjék is.

Arra a hirre vonatkozóan, hogy a Bethlen-udvar felső két emeletét le akarják bontani, Harrer Ferenc dr. a következőket jelentette ki:

— A Bethlen-udvar megépítése a Tabán általános rendezési terveinek megállapítása előtt súlyos hiba volt. Ezen természetesen, ha a Tabán már teljesen kialakult, esetleg 1—2 emelet levételével lehet már csak segíteni. A helyzetet csupán az enyhíti, hogy a Tabán igazi problémája tulajdonképpen a Bethlen-udvartól délre áll főnn és hogy a Naphegynek a Bethlen-udvarral szemben és tőle északra fekvő részén is olyan kialakultság van, amelyen sokat javítani ugy sem lehet. Különben nemcsak a Bethlen-udvarról van itt szó: lebontásra van ítélve a Fehérsas téri iskola is.

A Közmunkák Tanácsa — tettük fel az utolsó kérdést — ujabban igen sok új uccanevet adott: milyen szempontokat kell majd szem előtt tartania a

Tanácsnak a Tabán új uccáinak elnevezésénél?

— Ez rendkívül nehéz kérdés, — hangzik a meggondolt válasz, — mert az első gondolat kétségtelenül az, hogy legalább ucca nevekben maradjon meg a régi Tabán emléke, bár a régi Tabánnak, amikor 1709-ben először hajtották végre az uccák és házak összeírását, mindössze két uccája volt: a Donaugässl és az Auf dem neuen Canal-

gasse. Egyik sem patinás név, a későbbi időkben keletkezett uccákkal szemben pedig áll az, hogy egy egészen új és a régiektől teljesen eltérő irányelvek szerint épülő város uccáit lehet-e még neveikben is visszahelyezni a régi korba? A Közmunkák Tanácsa uccaelnevezési bizottságának csak komoly megfontolás után lehet majd ebben a kérdésben dönteni.